

Nowy

Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Wtorek, dnia 6 marca 1917 r.

TEATR POLSKI, Cegielniana Nr. 63.

Gościnne występy **LUDWIKA SOLSKIEGO**

byłego dyrektora teatrów rządowych w Warszawie i Krakowie.

W sobotę, 10-go i niedzielę, 11-go marca o godzinie 8 wieczór
ZŁOTA CZASZKA dramat w 5-ciu aktach Juliusza Słowackiego.

We wtorek, d. 13 i środę, d. 14 marca, o godzinie 8 wiecz.
MANDARYN WU sztuka angielsko chińska w 3 akt Vernona i Harolda Ovan'a.

W czwartek, dnia 15 marca o godzinie 8 wiecz.
DOŻYWCIE komedia Fredry w 3-oh aktach.

TEATR POLSKI, Cegielniana Nr. 63.

Wtorek, d. 6 marca r. b., o godz. 8 wieczór

10-ciu z PAWIAKA

Rapsod rycerski w 4 obrazach z dzieł P.P.S. J. Ostoji-Sumnickiego

Środa, d. 7 marca r. b., o godzinie 8 wiecz.
FAUN komedia w 3 aktach E. Knoblauch.

Piątek, d. 9 marca r. b., o godzinie 8 wieczór

WESELE dramat w 5 aktach St. Wyspiańskiego

Wszystko do nabycia w cukierni Roszkowskiego. Teatr czynny we wtorki, czwartki i w piątki, w soboty w niedzielę i święta dwa razy

rysy rządzącego u nas za czasów rosyjskich stronnictwa — z jego wszystkimi metodami i sposobami walki z „wrogiem wewnętrznym”. Oczywiście wszystko to będzie dostosowane do warunków państwowych polskich, do reguł nowego życia.

Można twierdzić, że ruch ten konsoliduje w dużej mierze grupy, minimalną w społeczeństwie naszym odgrywając rolę, że obejmuje nieraz wprost fikcje, które, poza nazwami, posiadają kilku ludzi, tworzących już „partje” — niemniej przecież lekceważyć go nie można, gdyż ma on w sobie siłę, przyciągając wszelkie żywioły reakcyjne, które też niewątpliwie wielką falą w niedługim czasie doń napłyną. Tą siłą przyciągającą są korzyści, jakie łatwiej znaleźć w obozie posiadającym, niż w klasie, która — przy dzisiejszym układzie stosunków społecznych — nie będzie nawet mogła liczyć na żywszy udział w rządzie.

W takich warunkach jest obowiązkiem radykalnej demokracji polskiej na ten konsolidacyjny ruch konserwatywny zwrócić baczną uwagę, wyciągnąć zeń właściwe i odpowiedzialnie dla siebie konsekwencje, zorganizować się silnie, by być przygotowanym do podjęcia walki, która, jako wypływająca z różnic natury społecznej, jest wcześniej czy później nieunikniona.

Wszystkie dotychczasowe dane zdają się wskazywać na to, że w Polsce dwa wielkie istnieć będą ugrupowania: stronnictwo konserwatywno-klerykalne i socjalistyczne.

Równowaga ogólna da się utrzymać wówczas, gdy obok tych dwóch grup wystąpi na widownię trzecia, stanowiąca ośrodek ruchu i skupiająca żywioły, które dla względów natury społecznej nie mogą się deklorować ani jako prawicowcy, ani też jako socjaliści, interesy ich bowiem wykraczają poza granice tak ściśle sprzeczowanych ugrupowań klasowych. Aby jednak nie stała się owa grupa narzędziem w rękach reakcyjnej prawicy — trzeba jej nadać już dzisiaj wyraźny radykalny filozoficzny, trzeba zeń zrobić koło ludzi, którzy potrafią zapewnić Polsce rozwój należyty, uwzględniający prawa i żądania demokratyczne, liczący się z potrzebami wszystkich warstw narodu, biorący za punkt wyjścia rzetelną służbę krajowi.

Zorganizowanie się więc obozu radykalnego uważać należy za najpilniejszą dziś sprawę, o ile przy wyborach do Sejmu, mającego określić formy państwowości polskiej, nie chcemy ponieść klęski. Klęska zaś, w takiej chwili poniesiona, nie dałaby się rychło naprawić, cofnęłaby rozwój form demokratycznych o cały szereg lat wstecz. Z tego już dzisiaj należy sobie zdać sprawę.

P. G.

Głosy o konferencji polskiej w Piotrogradzie.

„Birzewyje Wiedomosti” przytaczają obszerniejsze odezwanie się posła polskiego Harusewicza w sprawie utworzonej rady polskiej. Poseł Harusewicz oświadczył według do-

stawnego tłumaczenia z „Birzewyje Wiedomosti”, co następuje:

Zdaniem mem Poznańskie i Galicja, nie będące częściami składowymi państwa rosyjskiego, nie wchodzi w sferę kompetencji rosyjskich instytucji prawodawczych i oczywiście prawa zasadnicze nie mogą być do nich zastosowane. I pytam się, czy można z punktu widzenia prawa, sprawiedliwości i prawa narodów do stanowienia o sobie pozostawić tę kwestję do rozstrzygnięcia rosyjskich izb prawodawczych. Na to odpowiem że nie, gdyż nie można w tej sprawie spytać się o zdanie osób zainteresowanych. Gdyby te dwie dzielnice stanowiły część imperjum rosyjskiego i przedstawiciele ich zasiadali w Dumie, to możnaby o tem mówić. Ale ja widzę zupełnie inną drogę rozstrzygnięcia sprawy. Weźmy chociażby akt z dnia 5 listopada o Polsce niepodległej. Niemcy nie uważali za potrzebne przeprowadzenie tej sprawy przez swoje izby prawodawcze. Sądzę, że władza zwierzchnicza która ma prawo zupełnie samodzielnie rozstrzygać sprawę wojny i pokoju, rzecz naturalna, może samodzielnie rozstrzygać wszystkie te sprawy, które wynikną z zawarcia pokoju. Wydaje mi się, że najlepszym rozwiązaniem sprawy byłby nowy akt, który byłby aktem dalszego, praktycznego rozwinięcia najwyższego rozkazu do armii i floty.

Z pism polskich, które zajęły stanowisko w sprawie narady dla spraw polskich jedno z pierwszych wydało ocenę „Echo Polskie”, wychodzące w Moskwie. Autor artykułu wstępującego, zdaje się Lednicki pisze dosłownie:

„Enuncjacje panów Rodzianki, Milukowa, Szingarowa i innych, głosy postępowej prasy rosyjskiej, nie wyrażając i „Russkich Wiedomosti” zdradzają naszym zdaniem zupełnie niezrozumienie tej myśli zasadniczej, z której narada powinna wysnuć konsekwencje myśli, że odtąd stosunek Rosji do Polski jest stosunkiem państwa do państwa, bo inaczej słowa o państwie polskim są pozbawione treści.

Lecz jeżeli tak jest, jeżeli powstaje państwo polskie, to w jaki sposób o wewnętrznym ustroju państwa polskiego mają decydować ciała prawodawcze państwa rosyjskiego. Duma i rada państwa, jak tego chcą i postawie do dumy i prasa rosyjska? Powstaje nowe państwo polskie z trzech dzielnic polskich i duma, która ma przedstawicielstwo tylko od jednej dzielnicy, ma ustanowić zasadnicze prawa dla całej Polski, a zatem dla Galicji i Poznania? Postawie z tych ziem nie będą brały udziału w tych obradach, ale za to nad losami Polski będą obradowali posłowie od Kaukazu i Turkiestanu.

I to ma być zadosyćczynieniem zasadom konstytucyjnym i demokratyzmu?

Ci rosyjscy działacze, którzy konsekwentni są w swym demokratyzmie, jak poseł do dumy Kiereński przyznają polakom prawo do decydowania o swoim losie. Nie domaga się poseł Kiereński dla dumy przywileju stanowić prawo zasadnicze dla przyszłej wolnej, a zjednoczonej Polski, stwierdza więc, że Polska jest sprawą międzynarodową.

Głos Kiereńskiego niestety samotny jest wśród głosów działaczy poli-

tury społecznej, które najrozmaiciej różne partje rozwiązałyby chciały. Ujawnia się więc różnica programów społecznych, która — pomimo wspólnej platformy politycznej — utrudnia niezmiernie porozumienie się całego obozu aktywistycznego.

Dotychczas konsolidacja ogarnęła jedynie pewne grupy środka i prawicy niepodległościowej. Niezmiernie charakterystyczną jest myśl przewodnia tych, zrozumiałych skądinąd, przewortów. Organizacja dokonuje się pod znakiem konserwatyzmu. Ludzie radykalnych do niedawna przekonani zwracają się gwałtem na prawo, tworzą ogniska, w których nawiązać usiłują nie tradycji wypróbowanych wzorów konserwatywnych, wtłoczyć zamierzają rwące się do życia masy ludowe w koło zaśniedziałych formuł i martwych paragrafów by snadniej temi masami później rządzić. Pod tem hasłem odbyło się w ostatnim czasie zjednoczenie związków ludowych, o których zresztą mało kto wiedział, pod tym znakiem odbyła się później peregrynacja zjednoczonych do biskupiego pałacu, w którym otrzymane miało błogosławieństwo dla zbożnej pracy. Dążenie do „stateczności” ujawniło się zresztą i w radykalnym dotychczas skrzydle obozu aktywistycznego. Nie coś innego bowiem było przyczyną wystąpienia z CKN grup „narodowych” NZR i Zw. Niep., jak chęć zbliżenia się tych organizacji z prawicą, a więc: mieszczaństwem, cechami i chrześcijańską demokracją, by łącznie z niemi przeciwstawić się potem akcji radykałów i socjalistów. Exodus grup konserwatywniejszych z bloków centrowych, zbliżenie się Ligi Państwowości Polskiej ze Stronnictwem Narodowym, łącznie z powyższymi i zmianami, świadczy wymownie o wyborze drogi przez większość aktywistów, o budowie przez nią fundamentów pod ostoję neo konserwatyzmu, który, zachowując dziś jeszcze pewne pozory demokracji, odsłoni jutro właściwe swoje oblicze, żywo przypominające

Do czego prowadzą dzisiejsze konsolidacje?

Trafne uwagi o dokonywujących się przegrupowaniach partii politycznych czyni w „Nowej Gazecie” publicysta P. Górecki, słusznie zwracając się z apelem do radykalnej demokracji polskiej, aby się miała na baczności i aby zorganizowanej sile prawicy mogła przeciwstawić własną siłę zorganizowaną. Wywody autora przytaczamy:

Od pewnego czasu jesteśmy świadkami przegrupowywania się i nowych konsolidacji stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem. W zasadzie jestto objaw zdrowy i zupełnie zrozumiały. Akt z d. 5 listopada, utworzenie później Tymczasowej Rady Stanu musiały bowiem z konieczności rzeczy odsłonić nowe niejakie horyzonty przed polskiem społeczeństwem, postawić je wobec zagadnienia nie teoretycznych już sporów o Polskę, ale wprost wobec potrzeby konkretnej i sumiennej pracy nad realizacją państwowych postulatów polskich. Nic więc dziwnego, że w tych warunkach partje jako wykładnik politycznej myśli polskiej, poddały rewizji swoje programy, a chcąc bezpośredni wziąć udział w akcji państwo-twórczej, zastanawiać się jeły nad możliwościami ujednostajnienia dróg poszczególnych odtamów, do jednego zmierzających celu. Potrzeba zespolenia wysiłków była tak oczywista, że nikt nie próbował nawet jej udowodnić. Konsolidacja za wszelką cenę stawała się hasłem dnia codziennego. W imię tego zjednoczenia dąży i zawierają teraz stronnictwa nowe bloki i nowe konfederacje, na kompromisie oparte. Kompromis ten byłby stokroć do przeprowadzenia łatwiejszy, gdybyśmy się obracali jedynie w sferze zjawisk politycznych. Z realizacją aktu z dnia 5-go listopada łączy się jednak bezpośrednio zagadnienia na-

go nad brzegami Oceanu Spokojnego w Ameryce szybko postępują naprzód.

Dążenia pokojowe wśród sojuszników francuskich.

BERLIN, 5.3. — Donoszą z Genewy: Podczas wyborów delegatów na francuski kongres socjalistyczny okazało się, że umiarkowana mniejszość, sprzyjająca pokojowi, wzrosła się na siłach.

Koniec wojny — w jesieni...

FRANKFURT. — „Frankf. General-Anzeiger” ogłasza rozmowę sekretarza państwa Zimmermanna z pewną osobistością, stojącą blisko wspomnianego dziennika. W rozmowie powiedział sekretarz państwa między innymi: Nasze położenie militarne jest dobre i zabezpieczone. Naród niemiecki może mieć nieograniczone zaufanie. Wojna łodzi podwodnych nie była wcześniej możliwą do przeprowadzenia z upragnionym skutkiem; trzeba było wielkie wewnętrzne trudności przezwyciężyć.

Teraz, gdy istnieje pięciokrotna liczba łodzi podwodnych, została wojna podmorska we właściwej chwili wypowiedziana. Cofnięcie się jest niemożliwe. Oczekujemy pokoju przed nastaniem jesieni.

Posiedzenie rosyjskiej Rady Stanu.

SZTOKHOLM, 5.3. — Pierwsze posiedzenie rosyjskiej Rady Stanu w dniu 27 lutego miało przebieg burzliwy. Przedstawiciel lewicy, Grimm, usiłował odczytać memoriał treści politycznej, w czym przeszkodził prezydent, powołując się na porządek dzienny. Nie dopuszczono do odczytania rezolucji, zawierającej protest dziesięciu członków. Grimm nie ustępował ze swego stanowiska, gdy tymczasem cała lewica protestowała. Poza tem dzień ten minął w Petersburgu spokojnie. Jedynie tylko przed południem zatrzymano wszystkie tramwaje.

„Stokholms Tidningen” donosi Petersburga, iż spodziewają się tam krwawych rozruchów i w tym celu przygotowywane są prowizoryczne lazarety.

Rada wojenna w Carskiem Siole.

WIEDEN, „Wiener Mittagsztg.” dowiaduje się z Petersburga, że w Carskiem Siole odbyła się rada wojenna. Uczestniczył w niej m. in. Sazonow, który niebawem wyjedzie do Londynu ze specjalnym poleceniem cesarza Mikołaja do króla Józefa.

Ustąpienie gabinetu szwedzkiego.

SZTOKHOLM, 5.3. — Doniesienie agencji „Svenska Telegram-Bureau”: Gabinet Hammerskjöld'a podał się wczoraj do dymisji, następnie jednak postanowił pozostać tymczasowo na stanowisku.

Zaręczyny na dworze rosyjskim.

BERLIN. Dzisiejszy „Lokal Anzeiger” dowiaduje się z Budapesztu: Według informacji telegraficznej z Petersburga, zaręczyny rumuńskiego następcy tronu z córką cesarza, wielką księżniczką Tajjaną, na życzenie cesarza nie będą ogłoszone urzędowo wcześniej, dopóki położenie wojenne nie przybierze bardziej pociągającego obrotu.

Telegramy własne. (z ostatniej chwili).

Zbrojenie amerykańskich okrętów handlowych.

GENEWA, 5.3. — (WAT). Biuro Wolffa donosi: Cel podróży oraz nazwiska okrętów amerykańskich, które w drobnych grupach po kilka razem pragną w ciągu bieżącego i przyszłego tygodnia przedsięwziąć podróż po oceanie rozmyślnie nie zostały podane przez nowojorskich korespondentów pism francuskich.

Dzisiaj rozpoczyna się pod kierownictwem naczelnym kontradmirała Ushera zbrojenie wszystkich, gotowych do odjazdu okrętów. Porucznik floty Fulton oraz oficerowie artylerzyści czuwają nad montowaniem dział na okrętach. Senator Lodge wyjaśnił, że kapitanowie uzbrojonych okrętów handlowych postępować mają w myśl zasady następującej: strzelać do każdej łodzi podwodnej, skoro tylko się ją dojrzy.

Zaprzeczenie ministra meksykańskiego.

PARYŻ, 5.3. — (WAT). Dzienniki paryskie opublikowały depeszę iskrową z Waszyngtonu, która opiewa, że meksykański minister spraw zagranicznych zaprzeczył urzędowo, jakoby rząd meksykański miał otrzymać propozycję przymierza ze strony Niemiec.

Pewność Wilsona.

GENEWA, 6.3. WAT. — Dzienniki paryskie otrzymują, z Waszyngtonu następujące wiadomości: O skuteczności obstrukcji w senacie, której rezultatem było, że Wilson zadane go pełnomocnictwa nie otrzymał, kilkudziesięcny tłum, zebrany na placu przed Kapitołem, dowiedział się o godzinie 12 min. 2. W ślad za tą wiadomością, która wywołała rozmaite okrzyki, nastąpiła inna, napowiedziona przez senatora Balla. Wilson oświadczył, że jest zupełnie zadowolony z piśmiennej aprobaty 33 senatorów, i że w uchyleniu się 12 senatorów od wyrażenia mu votum zaufania nie widzi przeszkody dla natychmiastowego zbrojenia okrętów handlowych. Następnie Ball polecił zakomunikować tłumowi, że kongres, gdyby wynika konieczność zwołania go, nie będzie potrzebował nawet kwadransa, aby rozszerzyć pełnomocnictwo Wilsona w sprawach stosowania środków militarnych. Pewne zdumienie wywołał fakt, że pomiędzy dwunastoma senatorami-pacyfistami, jest również Stone, który zrezygnował nawet ze swego stanowiska przewodniczącego wydziału dla spraw zagranicznych, gdyż nie zgadza się z wojowniczo usposobioną większością.

Odręczne pismo króla Alfonsa do Wilsona.

BAZYLEA, 6.3. — (WAT). Z Madrytu donoszą de pism paryskich, że w tamtejszych sferach dyplomatycznych utrzymują z całą stanowczością, iż ambasador Gerard wiezie ze sobą pismo odręczne króla Alfonsa do Wilsona.

W Grecji.

BERLIN, 6.3. — (WAT). „Deutscher Tagesztg.” donosi z Genewy: Do „Journalu” donoszą z Aten z pewnym zdumieniem: Pomimo ciężkiego położenia ludność Aten jest od kilku dni spokojna, gdyż jest przekonana, że Venizelos, znajdując się w przymierzu z koalicją, dąży do wywołania w Atenach powstania, które posłużyłoby pretekstem do obsadzenia całej Grecji przez wojska ententy. „Journal” pisze, że blokada wina trwać nadal, aby i bogate klasy polityki na sobie ciężką dłoń koalicji.

Treść listu sekretarza stanu Zimmermanna do posła niemieckiego w Meksyku.

„Berliner Tageblatt” za „Frankfurter Zeitung” podaje ogłoszony przez Reutera list sekretarza stanu Zimmermanna do ambasadora w Meksyku v. Eckhardta.

Treść listu brzmi:

Z dniem 1 lutego rozpoczęliśmy nieograniczoną wojnę łodzią podwodną, pomimo tego mamy nadzieję, że Ameryka pozostanie neutralną. Jeżeli starania nasze zawiodą, proponujemy przymierze z Meksykiem na następujących warunkach:

Będziemy wspólnie prowadzić wojnę i wspólnie zawrzemy pokój. Zagwarantowałambyśmy pomoc finansową, można również przyjąć, że Meksyk otrzyma z powrotem utracone terytory N. Meksyku i Arizony. Szczegółowy wykonania pozostawiamy Panu. Pańskim zadaniem jest ściśle poufne wysondowanie Carranza. Skoro będzie pewne, że wybuchnie wojna z Ameryką, Pan zaznaczy, że Carranza z własnej inicjatywy może się porozumieć z Japonią, zaproponować jej przyłączenie się i jednocześnie zafiarować pośrednictwo pomiędzy Niemcami a Japonią. Zwróci Pan uwagę Carranza na to, że bezwzględna wojna podmorska umożliwi pokonanie Anglii, oraz zawarcie pokoju w kilku miesiącach.

Podpisano: Zimmermann.

Grand Kino

Piotrkowska 72.

Początek punktualnie 5, 7 i 9 godz. wiecz.

OSTATNIE 3 DNI!

W Syberyjskich katorgach

Tragedja z życia zesłańców.

Muzyka ściśle zastosowana do obrazu.

Kino Ł.O.S.

Sala Koncertowa 18 Dzielna 18.

Początek punktualnie 5, 7 i 9 godz. wiecz.

ODEON Przejazd Nr. 2.

Niezwykła gra

MIA MAY

w głównej roli dramatu w 6 aktach z życia arystokracji wiedeńskiej

Samotny grób

Rzecz odznaczona I nagrodą na konkursie filmów kinematograficznych.

Resztki, Cegielniana 43.

Sprzedaz z 40 % tan. n. c. zw. Uwaga: STALA CBNA.

Towar wełna z jedw. i bat. na bluzki od rb. 1.50 do rb. 3. Szewioty, Boston Melante, Alpaga i t. d. na damsk. i męsk. kostjumy i palta odr. 3, — rb. 20. Materiały balowe i żalobne i na getry na fartuchy i różna chustki i Zelig. Lama i Barchan. od 3—5 po poł. zamknięty.

Cegielniana 43, w podwórzu 4 dom od Piotrkowskiej

Kursy Języków R. Bermandowny

Wólczńska 23 (2-ie piętro)

Języki: angielski i francuski. Zajęcia podzielone są na grupy: niższą, średnią i wyższą. Historia Literatury Polskiej (Stowacki, Kasprówcz, Staff).

Prelegent p. J. N. Miller.

Zapisy przyjmuje się codziennie od 5-7.

MYDŁO wyborowe od Rb. 1 funt

KARBID 32 k. funt- LUG gwarantowany u Szmalewicza, k.ódź, Południowa 8.

Nasiona

:: rolne i ogrodowe ::

polecają sklepy L. Jasińskiego prowadzone od 1870 roku w Łęczycy i w Łodzi Andrzejka № 10.

- - Cenniki bezpłatnie - -

Ważne dla handlujących!

Korzystajcie z okazji! Z powodu likwidacji interesu nabyć można bardzo tanio różną resztki barwianów surowych i kolorowych i innych: zimowych jak również chustki zimowe, odcinki na męskie i damskie ubrania i okrycia, także różną cajtę. ŁÓDZ, ul. WIDZĘWSKA 40, m. 10, front, II piętro, na prawo. CENY STAŁE.

sezon letni

Wielki wybór materiałów i resztek z fabr. Tow. Akc. M. SILBERSZTAJNA jedwabi na kostjumy, białej i kolorowej etaminy oraz HAFLOW KALISKICH I SZWAJCARSKICH, na cenach dotychczas nabyć można ul. ANDRZEJA № 44, parter, prawa strona.

Akuszerka

z dyplomem Cesarzowej Akademii medycznej w Piotrogradzie, praktykująca 20 lat przy ul. Piotrkowskiej 132 w podw.

OGŁOSZENIA DROBNE:

A.A. Kupuje meble, pianina, dywany, płacę najwyszej ceny. Adres proszę składać dla „A. B.” w Kurjerze.

Akuszerka Drzymota przyjmuje chorek, Piotrkowska 223 m 25

Doskonałe spodnie kortowe od 4 rubli. Spodnie z „Amerykańskiej skóry”, resztki na ubrania tanio. Piotrkowska 145 m 34.

Potrzebna uczelwa i doświadczona gospodyni znająca się doskonale na kuchni, do prowadzenia gospodarstwa z kładu. Świadectwa tylko dobre i długoletnie składać prosimy ul. Podleśna № 15.

Apkarnia do wynajęcia zaraz ul. Włodzimierska Koziny № 25, wiadomość w miescu.

Potrzebni szewcy na męską i damską robotę do warsztatu na ul. Marysińska № 8 Trocki.

Powóz mało używany na gumach tanio do sprzedania. Wiadomość Spacerowa № 9 u Stróża.

Sprzedam książki różnej treści polskie i niemieckie. Wiadomość Główna № 31 u gospodarza.

Wacław Renke zawiadamia niżej wymienionego właściciela nieruchomości, że oczekuje zapowiedzianego w ogłoszeniu „N Kurjera Ł” adresu w celu porozumienia się o warunkach dzierżawy.